

मा.लोकप्रतिनिधींनी सुचविलेल्या ग्रामीण
भागातील गावांतर्गत मुलभूत सुविधांच्या
कामांबाबत

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: क्र. विकास-२०१५/प्र.क्र.५२/यो-६
बांधकाम भवन, २५ मझबान रोड, फोर्ट, मुंबई-४०० ००१
दिनांक:- २७ मार्च, २०१५.

- वाचा:-** १) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. विकास-२००९/प्र.क्र.८/पंरा-८,
दिनांक २४.२.२००९.
२) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. विकास-२००९/प्र.क्र.५७/पंरा-८,
दिनांक २.६.२००९.
३) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. विकास-२००९/प्र.क्र.१९३/पंरा-८,
दिनांक ३.५.२०११.
४) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. विकास-२०१३/प्र.क्र.१५६/यो-६,
दिनांक १०.१२.२०१३.
५) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. विकास-२०१३/प्र.क्र.१५४/यो-६,
दिनांक १.११.२०१३.

प्रस्तावना :-

राज्यातील गावांतर्गत मुलभूत सुविधांच्या विकास कामांना पुरेसा निधी उपलब्ध होत नसल्याने ग्रामस्थांना अनेक अडचणींना तोंड द्यावे लागते. यासाठी लोकप्रतिनिधींकडून मुलभूत सुविधांसाठी निधीची मागणी होत असते. ही बाब विचारात घेऊन शासनाने लोकप्रतिनिधींनी सुचविलेल्या ग्रामीण भागातील मुलभूत सुविधा पुरविणे ही योजना सन २००८-०९ पासून सुरू केली आहे. या योजनेच्या निकष व कार्यपद्धती संदर्भात वेळोवेळी आदेश निर्गमित करण्यात आलेले आहेत. सदर योजना जिल्हा परिषदांमार्फत राबविण्यात येत होती. संदर्भाधिन ५ येथील शासन निर्णय दिनांक १.११.२०१३ अन्वये काही कामे सार्वजनिक बांधकाम विभागामार्फत करण्याचा निर्णय घेण्यात आला, काही कामे जिल्हा परिषदा व काही कामे सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांच्यामार्फत करणे या कार्यप्रणालीमुळे काही प्रश्न निर्माण झालेले होते.तसेच, शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्रमांक- झेडपीए-२०१५/प्र.क्र-१०/वित्त-९, दि. २५ मार्च, २०१५ अन्वये ग्रामपंचायती मार्फत कोणती कामे करण्यात यावीत याच्या सुचना निर्गमित केल्या आहेत. या सर्व बाबी लक्षात घेता, लोकप्रतिनिधींनी सुचविलेल्या मुलभूत सुविधांच्या कामासंदर्भात संभ्रमावस्था राहू नये व या योजनेंतर्गत अवलंबिण्यात येणाऱ्या कार्यप्रणालीमध्ये अधिक सुस्पष्टता व सुसूत्रता यावी म्हणून सुधारित धोरण

निश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. शासनाने सांगोपांग विचारांती या संदर्भात संदर्भाधिन वाचा येथील शासन निर्णय/ परिपत्रके अधिक्रमित करून खालीलप्रमाणे कार्यप्रणाली निश्चित केलेली आहे.

शासन निर्णय:-

लोकप्रतिनिधींनी सुचविलेल्या गावांतर्गत मुलभूत सुविधा पुरविणे या योजनेंतर्गत अर्ज कोणत्या प्राधिकरणाकडे करणे, निवडायची कामे, तपासणी इत्यादी बाबत खालीलप्रमाणे कार्यपध्दती विहीत करण्यात येत आहे-

अ) अर्ज करावयाचे प्राधिकारी व लोक प्रतिनिधी:

लोकप्रतिनिधींकडून म्हणजेच अ) खासदार ब) आमदार क) जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्राम पंचायतीचे सदस्य यांनी त्यांच्या भागातून सुचविलेल्या कामांचे प्रस्ताव ग्राम विकास विभागास थेट सादर करावेत,

ब) योजनेंतर्गत घ्यावयाची कामे:

गावांतर्गत रस्ते, गटारे, पाऊसपाणी निचरा (Storm Water Drainage) दहन व दफन भूमीची सुधारणा करणे, संरक्षक भित्त, ग्राम पंचायत कार्यालय बांधकाम करणे, आठवडी बाजारासाठी सुविधा, गावामध्ये कचरा डेपोसाठी व प्राथमिक प्रक्रियेसाठी सुविधा, सार्वजनिक जागेत वृक्ष लागवड व त्यांचे संरक्षण, सामाजिक सभागृह/ समाज मंदिर, सार्वजनिक शौचालय, रस्त्यावर पेव्हिंग ब्लॉक बसविणे, व्यायामशाळा/ आखाडा बांधकाम करणे, प्रवासी निवारा शेड, वाचनालय बांधकाम करणे, नदीघाट बांधकाम करणे, बगीचे व सुशोभिकरण, पथदिवे, चौकाचे सुशोभिकरण व अन्य मुलभूत बाबी.

या निधीतून योग्यप्रकारे कामे होण्याच्या दृष्टीने दरवर्षी कोणत्या कामांना प्राथम्य द्यावे त्याचा निर्णय शासन स्तरावर घेण्यात येईल.

क) कामे निवडण्याचे अधिकार :

लोकप्रतिनिधींनी सुचविलेली कामे निवडण्यासंदर्भाचे सर्व अधिकार हे शासनास राहतील .

ड) अंमलबजावणी यंत्रणा:

ही कामे संबंधित लोकप्रतिनिधी ज्या कार्यान्वयन यंत्रणेकडून सुचवतील म्हणजेच ग्राम पंचायत ,जिल्हा परिषद किंवा शासनाचे अन्य विभाग - यापैकी कोणत्या यंत्रणेमार्फत करण्यात यावीत याबाबत शासन स्तरावर निर्णय घेण्यात येईल आणि तो अंतिम असेल ,

इ) उपयोगिता प्रमाणपत्र :

ज्या कार्यान्वयन यंत्रणेस काम देण्यात येईल त्याची अंमलबजावणी करणे व त्याचे उपयोगिता प्रमाणपत्र देण्याची जबाबदारी ही त्या यंत्रणेची राहिल,

२.. शासन स्तरावर मंजूर झालेल्या कामांमध्ये अपवादात्मक परिस्थितीत बदल करण्याचे अधिकार ग्राम विकास विभागास असतील.

३.१. सदर योजनेंतर्गत मंजूर झालेली कामे ग्रामपंचायतीमार्फत करावयाचा शासनाने निर्णय घेतल्यास सदर कामे शासन निर्णय, ग्राम विकास विभाग क्रमांक- झेडपीए-२०१५/प्र.क्र.१०/वित्त-९, दि.२५ मार्च, २०१५ मध्ये नमूद केल्यानुसार त्यातील सुचना व कार्यपद्धतीनुसार तसेच ग्रामपंचायतीची कामे करण्याची आर्थिक मर्यादा ज्या - ज्या वेळी सुधारीत करण्यात येईल त्या सुधारीत मर्यादेनुसार ग्रामपंचायतीमार्फत करण्यात येतील.

३.२. ग्रामपंचायतीस यंत्रणा म्हणून विकास कामे दिल्यावर शासन स्तरावरून मंजुरी दिलेल्या कामांच्या संदर्भातला निधी संबंधित जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकारी यांच्याकडे वितरीत करण्यात येईल.

ग्रामपंचायतीमार्फत करण्यात येणाऱ्या कामांचा दर्जा व गुणवत्ता हे शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या मानकांप्रमाणे असावीत, ती तशी नसल्यास ग्रामपंचायतीचे सरपंच, ग्रामसेवक व कंत्राटदार/ संबंधित यंत्रणा यांना सामुहिक व वैयक्तिक रित्या जबाबदार धरण्यात येईल.

४. अन्य यंत्रणेमार्फत कामे करतांना त्या यंत्रणेस थेट निधी उपलब्ध करून देण्यात यावा. तसेच, त्या यंत्रणेच्या नियम व प्रचलित कार्यपद्धतीचे पालन करून त्या यंत्रणेने काम करणे बंधनकारक राहिल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०३२७१३४५४०८९२० असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

वि. गिरिराज

प्रधान सचिव, ग्राम विकास व पंचायत राज विभाग

प्रत,

- १ मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- २ मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ३ मा. मंत्री, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई. (सर्व)
- ४ मा. राज्यमंत्री महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई. (सर्व)
- ५ मा. विधानसभा/परिषद सदस्य. (सर्व)
- ६ मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
- ७ मा. अतिरिक्त मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग.

- ८ महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर.
- ९ महालेखापाल (लेखा परिक्षा) महाराष्ट्र राज्य, मुंबई / नागपूर .
- १० मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- ११ मुख्य अभियंता, सा.बां.प्रादेशिक विभाग, मुंबई/पुणे/नाशिक/औरंगाबाद/अमरावती/नागपूर.
- १२ अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- १३ सर्व अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम मंडळ
- १४ मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
- १५ जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
- १६ निवड नस्ती, का.क्र.यो-६.